

ฟ้าทะลายโจร

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

ประจำเดือนกันยายน ๒๕๖๔

ชื่ออื่น : หญ้าก้านงู (สงขลา) น้ำลายพังพอน ฟ้ายะลายโจร (กรุงเทพฯ) ฟ้ายาง (พนัสนิคม)
เขยตายยายคลุม สามสิบดี (ร้อยเอ็ด) เมฆทะลาย (ยะลา) ฟ้ายะถ่าน (พัทลุง)

ลำต้น พื้ทะเลายโจรเป็นพืชล้มลุก ตระกูลเดียวกับต้อยติ่ง และทองพันชั่ง ลำต้นโตเต็มที่สูงประมาณ 30-70 เซนติเมตร ทุกส่วนมีรสขม กิ่งเป็นใบสี่เหลี่ยม เมื่อปลุกในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ แสงแดดไม่มากนัก (ร่มรำไร) อาจสูงถึง 100 เซนติเมตร ลำต้นเป็นสี่เหลี่ยม ตั้งตรง แตกกิ่งออกทางด้านข้าง **ใบ** ใบเดี่ยวรูปไข่กว้าง 1-4 เซนติเมตร ยาว 2-12 เซนติเมตร แผ่นใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ออกเป็นคู่ ตรงกันข้ามบริเวณข้อ และสลับตั้งฉากกับคู่ถัดไป ลักษณะโคนใบ และปลายใบแหลม ขอบใบหยักตื้น หรือเรียบ ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้มกว่าด้านใต้ ใบ ใบใกล้ปลายยอดจะมีขนาดเล็กลง **ดอก** พื้ทะเลายโจรมีการออกดอกเป็นช่อ (Panicle) ดอกออกที่ยอด หรือง่ามใบใกล้ยอดเป็นดอกสมบูรณ์เพศ ดอกมีสีขาวกลีบบนมีแต้มสีม่วงเข้มบริเวณด้านนอกของกลีบดอกมีขน กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ ยาว 3-4 มิลลิเมตรเชื่อมติดกันมีขน กลีบดอกมี 5 กลีบเชื่อมติดกันปลายแยกเป็น 5 แฉก แบ่งเป็น 2 ปาก (Lip) ปากบนมี 3 แฉก ยาว 5-7 มิลลิเมตร สีขาวมีแต้มสีม่วงเข้ม ปากล่างมี 2 แฉกยาวไล่เลี่ยกัน มีสีขาว เกสรตัวผู้มี 2 อันติดที่บริเวณปากหลอดกลีบดอก ก้านชูอับเรณูยาว 6-8 มิลลิเมตร มีขน อับเรณูสีม่วงเข้มมี 2 ห้อง หรือ 2 carpel ตำแหน่งของ รังไข่อยู่เหนือวงกลีบดอก (Superior ovary) โดยก้านชูยอดเกสรตัวเมีย (Style) มี 1 อัน ยาวโค้งแนบชิดกับก้านชูอับเรณู **ผล** เป็นฝัก เมื่อแก่เป็นสีน้ำตาล รูปขอบขนานค่อนข้างแบนปลาย และโคนแหลม เมื่อแก่ฝักจะแตกสองซีก **เมล็ด** รูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยม และมีลักษณะแบนสีน้ำตาลแดง มีเมล็ด 8-14 เมล็ดต่อฝัก

ใบ : มีรสขม บดผสมน้ำมันพืช ทาแผลน้ำร้อนลวก ไฟไหม้ โยสดนำมาเคี้ยวกลืนน้ำ แก้คออักเสบ เจ็บคอ

ที่มาของข้อมูล : นางสาววิลาสินี จิตต์บรรจง
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ